

Denne søndagen kalles bønnens søndag. Alle har vi våre erfaringer med bønn. Noen er flittige til å be og ber for naboer, venner, menighet og samfunn. Andre får kanskje dårlig samvittighet når ordet bønn blir nevnt. Uansett hvordan det nå er, Jesus har noe å si oss om bønn. Dagens prekentekest er fra Bergprekenen.

(Ark med utskrift fra katekismen er delt ut på forhånd).

Prekentekest: Matt 6,6-13

Jesus sa: Når du ber, skal du gå inn i ditt rom og lukke din dør og be til din Far som er i det skjulte. Og din Far, som ser i det skjulte, skal lønne deg. Når dere ber, skal dere ikke ramse opp ord slik hedningene gjør; de tror de blir bønnhørt ved å bruke mange ord. Vær ikke lik dem! For dere har en Far som vet hva dere trenger, før dere ber ham om det. Slik skal dere da be:

Fader vår, du som er i himmelen!
La ditt navn holdes hellig.
La ditt rike komme.
La din vilje skje på jorden som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød.
Forlat oss vår skyld,
som vi òg forlater våre skyldnere.
Led oss ikke inn i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt,
og makten og æren i evighet.
Amen.

Kan du ditt Fadervår? Det hører med til barnelærdommen. Da jeg gikk på skolen måtte vi pugge salmevers utenat. Jeg kommer fra et kristent hjem og hadde et fortrolig forhold til salmer. Det var likevel med en viss spenning noen ganger da jeg ble hørt i leksene, og ikke med så rent lite tilfredshet når det gikk bra. Læreren visste stort sett at jeg kunne lekse når det gjaldt salmevers.

Kan du ditt Fadervår? Turen var kommet til Knut på bakerste pult. "Fadervår, du som er i himmelen, helliget vorde ditt navn." Så ble det stille. Og jeg husker forundringen hos læreren, og min egen følelse av å være blant de ganske få som ikke kunne Fadervår. Jeg var kort og godt uforberedt, og jeg tror jeg fikk melding med hjem den dagen. Knut kan ikke Fadervår. Lekse om igjen.

Så er det mange i dag som ikke kan Fadervår av helt andre grunner. Vi lærte "helliget vorde ditt navn, komme ditt rike," nå ber vi "la ditt navn holdes hellig. La ditt rike komme." Ordene har blitt byttet ut. Da stokker det seg lett. Jeg er redd Fadervår ofte blir en oppremsing av ord uten mening for den som ber. Vi kan det utenat, men har du tenkt over hva du ber om?

"Når dere ber," sier Jesus, "skal dere ikke ramse opp ord slik hedningene gjør." Fadervår må ikke bli for oss bare en mengde ord i riktig rekkefølge. Da jeg kom litt lengre i min skolegang, lærte jeg tyske preposisjoner utenat. "An, auf, hinter, in, neben, über, unter, vor, zwischen." Problemet var bare at jeg ikke fant mening i ordene. Jeg hadde lært meg å pugge, men ikke tatt tid til å tenke gjennom hva meningen

med ordene var. Ord kan lett bli meningsløse hvis vi ikke tenker over hva de betyr. Slik kan det også være med Fadervår.

Vår reformator, Martin Luther, har lært oss å stille spørsmål for å tenke gjennom hva ordene vi har lært betyr. Dere har fått et ark med utskrift av katekismen. Der står det: "Fader vår, du som er i himmelen." Hva er det? Jo, sier Martin Luther; Gud vil med disse ord oppmuntre oss til å tro at han er vår rette Far og vi hans rette barn, for at vi trøstig og med full tillit skal be til ham, slik som gode barn ber sin kjære far om noe."

La oss stanse opp litt med ordene: "Fader vår." Jesus lærer oss altså at Gud er vår rette Far. Apostelen Paulus visste også dette allerede før han ble en kristen. Men Gud må den gangen ha vært for han en streng og fjern far. Så møtte Paulus Jesus. Fra den dagen av var forholdet til Gud helt omsnudd. Forskjellen så han nok først etterpå. Som ikke-kristen jøde, forteller Paulus at hans forhold til Gud var som en slaves i forhold til sin herre. Med andre ord, det var ikke særlig nært. Det var ingen frihet, det var tunge plikter og tvang. Han levde under lovens krav og strevde for å gjøre seg fortjent til Guds himmel. Slik kan også kristendommen se ut fra utsiden.

Men da Paulus møtte Jesus ble han satt fri fra alt dette. Han fikk oppleve evangeliet. Han fikk bli kjent med en nær og kjærlig Gud, og han kunne si følgende trøstefulle ordene til alle kristne: "Fordi dere er barn, har Gud gitt sin Sønnns Ånd i våre hjerter, og Ånden roper Abba, far!" Abba er det samme som pappa. "Derfor er du ikke lenger slave, men sønn. Og er du sønn, er du også arving, innsatt av Gud." Som kristne er altså Gud vår pappa, vi er hans sønner og døtre. Vi arver himmelriket, ikke fordi vi fortjener det, men fordi Jesus har gjort oss til Guds barn.

Nå vet vi alle at sammenlikningen med jordiske fedre kan halte. Ikke alle fedre er nære og til stede, og ikke alle fedre er nær og til stede på en god måte. Som far overgår Gud alt hva vi som barn må ha opplevd av selv de beste foreldre. Hans omsorg og kjærlighet er større enn selv den kjærligste mor eller far på vår jord. Det er vel noe å tenke gjennom når vi ber Fadervår.

Herrens bønn består av tre bønner som gjelder Gud, deretter fire bønner om det som gjelder oss. Denne prekenen ville blitt svært lang om vi skulle gå gjennom hver bønn i detalj. Men de tre første bønnene rekker vi å se litt nærmere på.

Legg merke til katekismeforklaringen til første bønn. "La ditt navn holdes hellig." Så spør Martin Luther: Hva er det? Jo, Guds navn er vel hellig i seg selv, men vi ber i denne bønn at det også må bli hellig hos oss. Hvordan skjer det? Når Guds Ord læres rett og rent, og vi også lever hellig etter det som Guds barn. Hjelp oss til det, kjære Far i himmelen! Men den som lærer og lever annerledes enn Guds Ord lærer, han vanhelliger Guds navn blant oss. Bevar oss for det, himmelske Far!

Slik går bønn og spørsmål hånd i hånd i katekismen. Om du kanskje er blant dem som synes Bibelen er en vanskelig bok, eller til og med en lukket bok. Her er et råd. Bruk den samme metoden. Les Bibelen mens du ber til Gud om å forstå. Vær ikke redd for å stille spørsmål. Bruk gjerne

kommentarer til hjelp. Gi ikke opp. Da vil ganske sikkert Den Hellige Ånd med tiden tale Guds ord til deg slik at du forstår at Far i himmelen har noe på hjertet, noe han vil deg personlig som barn av Gud. La Bibelen være som ditt daglige brød, for Guds ord er den maten du trenger for å leve det livet du en gang fikk i dåpen.

Andre bønn i Fadervår: "La ditt rike komme." Hva er det? Guds rike kommer vel av seg selv uten vår bønn, men vi ber i denne bønn at det også må komme til oss. Hvordan skjer det? Når den himmelske Far gir oss sin Hellige Ånd, så vi ved hans nåde tror hans hellige ord og lever et gudfryktig liv her i tiden og siden i evigheten.

Den tredje bønningen lyder: "La din vilje skje på jorden som i himmelen." Denne bønningen røper en tillit til at Guds vilje er god, og er en bønn om at de krefter som river ned og kjemper mot Gud må tape terreng.

Det går to linjer langs disse tre bønnene. Mange av dere husker nok diskusjonen da ordlyden i Fadervår ble forandret. På gresk har vi en imperativ i tredje person i de tre første bønnene. Vi kan ikke oversette det slik på norsk. Men oversettelsen "helliget vorde ditt navn" var det nærmeste vi kunne komme, i hvert fall på bokmål, for å ivareta at grunnteksten har en dobbelt betydning. Spørsmålet er: Hvem skal holde Guds navn hellig? Er det vi mennesker, eller er det Gud? På grunnteksten står det åpent for begge deler. Gud kan hellige sitt navn, ved å gripe inn i historien og føre sin frelse frem mot det fullendte Guds rike, men Gud kan ikke holde sitt navn hellig. Det er det bare mennesker som kan gjøre gjennom en rett livsførsel. Begge deler hører med.

Når vi ber Fadervår ber vi derfor om at vi ved Guds hjelp skal leve rett, slik at Guds navn holdes hellig, slik at Guds rike kommer nær til stadig flere mennesker, slik at Guds vilje skjer på jorden som i himmelen. Men vi ber også om at Gud må gripe inn og vise sin hellighet i vår verden, som når Gud lar misjonen nå ut over hele vår jord, og når Gud som har grepet inn i historien og ført sin frelse fram til oss, snart en dag lar sitt rike tre synlig frem.

De tre første bønnene i Fadervår henger derfor nøye sammen. Gud holder sitt navn hellig når han lar sitt rike komme, når han lar sin vilje skje. Samtidig holder også vi Guds navn hellig når vi lar hans vilje skje i våre liv og lever etter hans bud og formaninger.

Slik går både nåtid og fremtid, loven og løftene sammen i bønningen til Far i himmelen. Han har en fremtid for hver og en av sine barn i sitt fullendte rike, men allerede her og nå ser han til sine barn og møte oss der vi er i vår hverdag, med våre små og store spørsmål. Som den gode Far han er, vet han hva vi trenger.

Takket være at Jesus døde for å sone vår synd, kan vi ha et slikt forhold til Gud. Av samme grunn skal Gud i dag lukke sin himmel opp for det barnet som skal døpes i gudstjenesten. Av samme grunn skal vi i dag få gå til dekket nattverdbord.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.